

GEORGE C. BOGDAN, GAZETARUL

Doina Bogdan-Dascălu

Cuvinte-cheie: *Banat, „Reșița”, literatură, reportaj, militant*

George C. Bogdan a fost unul dintre cărturarii de seamă ai Banatului, a cărui activitate a fost orientată spre direcții aparent diferite, dar care comportă două dominante evidente: *Banatul și perspectiva istorică*. Într-adevăr, studiile și articolele sale, fie că vorbesc despre cultură, despre literatură, despre folclor, despre muzică, despre arta plastică, despre industrie etc., sunt cantonate în aria provinciei noastre, față de care a nutrit întreaga viață un cald atașament și au un pronunțat caracter retrospectiv, din dorința de a sustrage uitării informații despre trecut.

Dacă această latură a activității lui, desfășurată preponderent în perioada postbelică, este relativ cunoscută celor de azi, aceștia știu prea puțin sau deloc despre activitatea lui publicistică, desfășurată îndeosebi în perioada interbelică.

Nu este locul aici să fac biografia omului despre care scriu, dar consider că este necesar să aduc câteva date strict necesare. George C. Bogdan a trăit între anii 1908 și 1994, cu alte cuvinte, s-a născut în Imperiul Austro-Ungar, și-a format personalitatea în România Mare, a trăit dramatic sub regimul comunist și a apucat prefăcerile de după 1989. Această traiectorie printr-o istorie mai mult zbuciumată decât calmă a fost cea care, împreună cu o înclinație naturală, l-au făcut să evadeze, atât cât i-a fost cu putință, într-un univers al spiritului.

Începuturile lui jurnalistice datează din anii în care a urmat cursurile Școlii Superioare de Comerț din Timișoara (adică între 1921 și 1927), când a început să colaboreze la „Voința Banatului” (condus de Octavian David) și la „Nădejdea” (condus de Traian Birăescu). Ca student la Lille și la Geneva (între 1927 – 1934) publică articole în „Cultura poporului”, dar și unele publicații franceze, precum „La Depeche” din Lille și „Journal de l’Indre” din Chateauroux și tot aici obține cunoștințe teoretice despre ziaristică, frecventând cursurile Școlii Superioare de Jurnalism și seminarul practic de acolo, unde a prezentat articolul *Țăranul român în slujba culturii*, care trata despre preocupările cultural-artistice ale țăranilor bănățeni și se încheia cu un portret al lui Tata Oancea.

Revenit în țară, funcționează ca inspector la Uzinele și Domeniile Reșița, începând cu anul 1934. Face parte din grupul de fondatori ai prestigioasei gazete „Fruncea”, condusă de apropiatul său prieten, Nicolae Ivan.

Nu a trecut decât un an și, la 1 septembrie 1935 a înființat gazeta „Reșița”, împreună cu George Cosma, Constantin Chiraș și Coriolan Cocora, publicație a cărei direcția efectivă o va prelua la 30 mai 1937. De ea se leagă cea mai lungă și cea mai rodnică parte a jurnalismului său, căci el a imprimat „Reșiței” o ținută elevată atât prin ceea ce se publica aici, cât și prin limbajul celor publicate.

Până la 3 noiembrie 1940, când își încetează apariția, adică vreme de 5 ani, George C. Bogdan a fost sufletul publicației, în care a tipărit, aproape săptămânal, zeci de articole.

În articolul-program, intitulat *Întâiul cuvânt*, sunt afirmate două atitudini pe care publicația le va concretiza cu consecvență: „refuzul de a servi intereselor vreunui partid” și adeziunea la „o singură doctrină: cultul valorilor”.

De altfel, începând cu nr. 2 din 1936, George C. Bogdan va inaugura o serie de articole așezate sub titlul comun *Valori bănățene – valori românești*, în care sunt evocate figurile unui A. C. Popovici, Traian Grozavescu, Traian Vuia etc. Dar lista va continua chiar în afara acestei rubrici, prilejuind întâlniri întotdeauna documentate cu Iosif Velceanu, Badea Cârțan, Pavel Vasici, Octavian Goga și mulți alții.

Preocupările lui George C. Bogdan sunt, în primul rând, cele de ordin cultural, ele vizând aspecte dintre cele mai diferite ale spiritualității bănățene: literatura, muzica și corurile sau teatrul, apoi instituții precum școala, biserica, presa, organizații culturale (Astra Bănățeană, Reuniunea de cântări). Dintre articolele lui nu lipsesc însă nici cele cu conținut civic, referitoare la șoselele Carașului, la școala de ucenici, la o prezumtivă Universitate muncitorească, la linia ferată Reșița-Caransebeș, la spitalul orașenesc și altele.

O constantă a fost și afirmarea unei conduite strict morale, începând cu condamnarea lipsei de punctualitate și a răutății omenești, dar și cu elogierea faptelor bune ce stau sub semnul carității, al iubirii de oameni, al omeniei cu alte cuvinte.

În tinerețe, deci și în primii ani ai șederii la Reșița, George C. Bogdan a fost un neobosit drumeț, el străbătând satele și munții și câmpiile bănățene pe jos sau în mașină, cu trenul ori cu căruța. Uneori, impresiile s-au materializat în articole al căror statut jurnalistic este acela de reportaj, fie că este vorba despre descrierea peripețiilor din timpul explorării peșterii Bohui sau despre evocarea unei șederi de câteva zile la Pojejena de Jos, fie că avem în vedere suita de 10 episoade ale reportajului în care narează călătoria întreprinsă la

Expoziția Mondială de la Paris, în 1937, împreună cu un grup de redactori de la „Fruncea”.

La toate acestea ar mai fi de adăugat că, în calitate de *spiritus rector* și apoi de director al „Reșiței”, George C. Bogdan a fost mereu preocupat de lărgirea cercului de colaboratori, prin impulsivitatea tinerelor condeie jurnalistice, dar îndeosebi a celor literare. În paginile publicației se pot găsi nume care, ulterior, vor deveni importante pentru cultura din această parte a țării, cum sunt, de pildă, Anișoara Odeanu, Mircea Șerbănescu, Dorian Grozdan, Alexander Tietz, P. Nemoianu, Grigore Bugarin, Aurel D. Bugariu, Petru Sfetca, Romulus Fabian, C. Miu-Lerca, Al. Jebeleanu, Ion Frumosu etc. etc. Astfel, publicația reșițeană a contribuit la consolidarea scrisului românesc din Banat, prin găzduirea de versuri, povestiri, fragmente de roman, eseuri, recenzii și evocări ale unor autori cărora li se oferea, astfel, ocazia de a simți că fac parte dintr-o familie literară tot mai conștientă de sine.

Afirmându-se ca o puternică personalitate a culturii, George C. Bogdan a știut să-i afirme și pe cei care, la rândul lor, au devenit protagoniști și promotori ai acesteia.

GEORGE C: BOGDAN, DER JOURNALIST (Zusammenfassung)

Schlüsselwörter: *Banat, “Reșița”, Literatur, Bericht, Kämpfer*

Der Beitrag bringt die Persönlichkeit von George C. Bogdan im Vordergrund, insbesondere seine journalistische Tätigkeit an seiner Zeitung “Reșița”, aber auch an anderen zwischenkriegszeitlichen Zeitschriften, die vor allem seine wichtige Rolle in der Entwicklung der nationalen Kultur in seiner Heimatregion bezeugt.